Alienatiuni critice

"Anul Eminescu", numit asa de fostul ministru al Culturii, s-a încheiat la Bucuresti, cu o reuniune a Academiei Române, luni 15 ianuarie, după ce, în duminica premergătoare, la Botosani si Ipotesti, au avut loc cele din urmă manifestări omagiale. Un bilant s-ar cuveni făcut. Am mai spus si altădată: am fost initial sceptic cu privire la rezultate, dar trebuie să recunosc că un oarecare impuls pentru reeditarea si rediscutarea operei poetului s-a datorat cu sigurantă si atmosferei sărbătoresti create de-a lungul unui întreg an.

Din păcate, s-au înmultit cazurile cărora le-as zice de *alienatiune critică.* Am scris despre unele eu însumi, dar si dl Z. Ornea, în *România literară.* Au scris si altii (un bun articol într-un recent număr al *Convorbirilor literare* de la Iasi). Se pare însă că nu e nimic de făcut împotriva proliferării unei publicistici aberante care tine cu tot dinadinsul să-l transforme pe Eminescu în cea dintîi victimă din istoria noastră a internării abuzive, din considerente politice, într-un azil psihiatric. Unul din promotorii năstrusnicei idei este dl Călin L. Cernăianu, autorul cărtii *Recurs Eminescu. Suprimarea gazetarului,* care recidivează, iată, într-un caiet (nr. 1, 2000) scos de Editura Semnele timpului, ca si cartea, intitulat *Conjuratia anti-Eminescu* si cu un lung si senzational subtitlu: *Răpit si sechestrat. Declarat nebun, printr-un certificat medical fals.* Dl Cernăianu se bucură si de o concisă prefată a d-lui D. Vatamaniuc, în care citim: "Este de neînteles, pe de o parte, pentru ce ar constitui o actiune "grobiană" să cauti să descurci itele foarte încurcate dintr-o singură zi din viata lui Eminescu, zi de răscruce cînd este scos în conditii misterioase si prin mijloace violente din viata publică". Ce este *pe de altă parte,* dl Vatamaniuc uită să ne spună, dar si ce ne spune e deajuns ca să ne lase visători. Fiind editorul poetului si un bun cunoscător al vietii si operei lui, dl Vatamaniuc girează în modul cel mai surprinzător cu putintă textele unui simplu veleitar. Dacă dl Cernăianu se mărginea să "descurce itele", ar fi fost spre lauda sa. Există, fără îndoială, destule neclarităti, neconcordante si ciudătenii în informatiile, de la prima sau de la a doua mînă, referitoare la împrejurările în care Eminescu a fost internat în stabilimentul doctorului Sutu în nenorocita zi de 28 iunie 1883. Nimeni nu i-ar fi obiectat d-lui Cernăianu semnalarea tuturor acestora. Grobianismul sare însă în ochi din felul în care autorul *Recursului* gîndeste si se exprimă. Dl Vatamaniuc n-are cum să creadă că ar fi doar o problemă de stil. Dl Cernăianu ilustrează tipul, pur al criticului grobian.

Ca si cartea, ancheta, în mai multe capitole si cu *va urma* la coadă,

a d-lui Cernăianu este un talmes-balmes de observatii si întrebări legitime, dar si de comentarii rău-voitoare, de insinuări stupide, de interpretări care justifică din plin titlul editorialului meu. Autorul pune la îndoială, fără să clipească, buna-credintă si onestitatea unor oameni care se numesc Maiorescu, Slavici, doctorul Al. Sutu, G. Călinescu (scris peste tot Ghe. Călinescu, asa ca pe firmele de altă dată ale pantofarilor). Treacă-meargă pentru memoria sovăielnică a unora (fie Slavici, fie Vintilă Russu-Sirianu) sau chiar pentru surplusul de imaginatie din biografia călinesciană. Nu aici stă dificultatea anchetei d-lui Cernăianu, si nici în trivialitatea limbajului folosit, dar în prefacerea unor accidente de informatie, a unor eventuale uitări sau omisiuni într-o campanie deliberată de "manipulare a opiniei publice". Ca să nu mai spun că Maiorescu iese din anchetă ca un ticălos care, în acord cu junimistii, conservatorii si liberalii vremii, l-a înlăturat cu brutalitate pe Eminescu din viata publică, mituindu-l (asa cum cititi!) pe doctorul Sutu ca să-l interneze ilegal pe poet, fără ca acesta să fi fost cu adevărat bolnav. Iar doctorul Sutu s-a pretat la odiosul joc politic si a semnat acte false care trebuiau să-l conducă la puscărie. Cît despre Caragiale, Slavici si ceilalti apropiati ai poetului, ce să mai vorbim? Ei au fost atît de creduli, de naivi încît, fără a fi avut nici un indiciu, nici o bănuială cu privire la alienarea lui Eminescu, au acceptat ca el să fie "răpit si sechestrat", "declarat nebun" si purtat de la casa de sănătate a doctorului Sutu la ospiciul de la Mărcuta si de acolo la Ober Döbling din Viena si înapoi. Opinia publică românească de la 1883 s-a lăsat, toată, manevrată de diabolicul Maiorescu si nimeni n-a simtit uriasa minciună, nimeni n-a protestat, nici atunci, nici mai tîrziu, absolut nimeni, pînă la dl Cernăianu si compania, un secol după sinistra conjuratie care l-a exterminat fizic si psihic pe poetul national.

Să citesti si să nu crezi!

Nicolae Manolescu, *România literară*, nr. 3, 2001.